

Vzw Provinciaal Integratiecentrum West-Vlaanderen

BASISSCHOLEN

in

**Kortrijk, Ieper, Roeselare, Oostende,
Menen en Brugge**

over

OMGAAN MET DIVERSITEIT

Inhoudsopgave

Inleiding.....	- 3 -
Kortrijk.....	- 5 -
Ieper.....	- 10 -
Roeselare.....	- 14 -
Oostende.....	- 19 -
Menen.....	- 23 -
Brugge.....	- 27 -
Algemene conclusies en aanbevelingen.....	- 31 -

Colofon:
Auteur: Francky Maiheu
Medewerker onderwijs
Juli 2007

Inleiding bevraging omgaan met diversiteit in basisscholen

Als vzw Provinciaal Integratiecentrum West-Vlaanderen maken we mee werk van een samenleving die positief omgaat met diversiteit. Een samenleving waar alle mensen, ongeacht hun afkomst, volwaardig kunnen samenleven.

Onderwijs is de hefboom bij uitstek om de samenleving van vandaag en morgen voor te bereiden op het 'samenleven in diversiteit'. Scholen leveren al heel wat inspanningen om hieraan te werken. Als Provinciaal Integratiecentrum wensen we ze hierbij te ondersteunen door samen werk te maken van het leren omgaan met diversiteit. We richten ons hierbij op het basisonderwijs want daar wordt de basis gelegd voor de toekomstige onderwijskansen van iedereen.

Om een zicht te krijgen op de inspanningen en werkvormen die scholen hanteren in het omgaan met diversiteit hebben wij als Provinciaal Integratiecentrum een bevraging gedaan bij alle basisscholen in Kortrijk, Roeselare, Brugge, Oostende, Menen en Ieper. De vragenlijst werd per post naar de scholen gestuurd. De scholen konden de lijst per post terugsturen. De vragenlijst moest ingevuld worden door het zorgteam of door de directie van de school. 67 van de 169 scholen hebben de vragenlijst ingevuld teruggestuurd.

De vragenlijst bestaat uit vier grote delen. Het eerste en uitvoerigste deel behelst vragen rond 'meertaligheid'. Hiermee willen we peilen naar de meest voorkomende problemen en hoe scholen hier mee omgaan. Het tweede deel bevraagt het actief en efficiënt leren omgaan met sociale en culturele diversiteit (intercultureel onderwijs). Het derde deel gaat over het leven op school. Hier willen we nagaan in hoeverre scholen rekening houden met religieuze voorschriften. Tenslotte willen we de scholen bevragen over de tendensen voor de komende tien jaar en welke rol we als Provinciaal Integratiecentrum kunnen opnemen om hen te ondersteunen.

Meestal zijn het vragen met vaste antwoordalternatieven. Er zijn zowel ja/nee vragen als vragen met een reeks antwoorden waar één of meerdere antwoorden kunnen worden aangestipt. In het laatste geval is telkens de antwoordmogelijkheid 'andere' opgenomen. Daarnaast worden er ook enkele open vragen gesteld, waar de respondenten vrij kunnen op antwoorden.

De vragenlijsten zijn afgenomen tijdens de periode april- mei 2007. De ingevulde vragenlijsten zijn als volgt verwerkt: we hebben een algemeen beeld trachten te schetsen van hoe de scholen omgaan met diversiteit. Dit met de bedoeling om scholen beter te kunnen helpen bij het samenleven in diversiteit. Hierbij moet wel aangegeven worden dat het niet enkel de taak is van het Provinciaal Integratiecentrum om de samenleving voor te bereiden op het 'samenleven in diversiteit'. Het is de bedoeling om dit *samen* met de scholen te doen.

Tot slot worden er enkele algemene conclusies en aanbevelingen weergegeven.

Alle meewerkende scholen krijgen na afloop hierover een verslag. Op die manier weten zij dat de vragenlijsten wel degelijk verwerkt werden. Daarnaast is het ook een manier om scholen een zicht te geven op hoe men omgaat met diversiteit in andere scholen. In de mate van het mogelijke worden er ook suggesties meegegeven aan de scholen.

KORTRIJK

Algemene resultaten

Deze resultaten slaan op de gegevens van 21 vragenlijsten van basisscholen uit Kortrijk.

Omgaan met meertaligheid

In twintig van de éérentwintig scholen zitten er kinderen die thuis en buiten de school een andere taal spreken. De meeste scholen vinden dit een uitdaging en een meerwaarde voor de kinderen zelf en voor de andere kinderen op school. Acht scholen vinden dat het klasgebeuren daardoor extra moeilijk wordt. Zeven scholen vinden dat ze daar onvoldoende in ondersteund worden en één school heeft daar frustraties over.

De meest voorkomende problemen die scholen opmerkingen bij alle kinderen zijn: onvoldoende taalvaardigheid en sociaal- emotionele problemen. Negen scholen geven ook aan dat heel wat kinderen over onvoldoende woordenschat in het Nederlands beschikken en dat er een kloof is tussen de thuistaal en de schooltaal. Acht scholen geven aan dat concentratieproblemen tot de meest voorkomende problemen behoren.

Specifiek bij de Etnisch culturele minderheden –kinderen geven de scholen aan dat de meest voorkomende problemen zijn: het onvoldoende woordenschat in het Nederlands hebben, het onvoldoende taalvaardig zijn en de kloof tussen de thuistaal en de schooltaal. Ongeveer de helft van de scholen geven aan dat de Etnisch culturele minderheden- kinderen problemen hebben met de uitspraak. Verder worden concentratieproblemen en de transfer van het geleerde naar de thuissituatie door een aantal scholen als veel voorkomende problemen aangegeven.

De meeste scholen zien duidelijk voordelen aan een meertalige opvoeding. Het bevordert de zelfredzaamheid, het is een verrijking van beide culturen, men krijgt meer taalgevoel, de taalvaardigheid vergroot, er ontstaat meer communicatie over en weer tussen de leerlingen. Het verruimt de horizon en leefwereld van het kind en het biedt later meer kans op tewerkstelling.

In zeven van de éérentwintig scholen is taalvaardigheidsonderwijs opgenomen als één van de clusters waarrond de school werkt binnen het GOK- decreet. De scholen die dit niet opgenomen hebben, geven als reden aan dat men gekozen heeft voor preventie- en remediëren, men in een vorige GOK- cyclus taalvaardigheid als cluster nam of men helemaal geen GOK- uren heeft.

De helft van de scholen gebruikt lesmethodes specifiek voor Etnisch culturele minderheden kinderen. Deze zijn: 'ik zit op een stoel', 'Toren van Babbel', 'Goochelen met woorden', 'Taalmateriaal en Taalsignaal', 'Logo-art', 'Begrijpend lezen van HT2, 'Veilig leren lezen', gedifferentieerde aanpak van de al gebruikte methode in de klas, niveaugroepen voor zwakke taalvaardigheid en leesboekjes voor anderstaligen. Zes van de éérentwintig scholen beschikken over aanvullende lestijden voor anderstalige nieuwkomers. Dit zijn gemiddeld zeven lestijden.

Om scholen te informeren en ondersteuning te bieden over meertaligheid vinden de meeste scholen nascholingscursussen en de pedagogische begeleidingsdienst geschikt. Artikels, literatuur en zelfstudie vindt men niet ongeschikt en niet geschikt. Praktisch materiaal vinden de meeste scholen zeer geschikt.

Onze materialenbank Nederlands als Tweede Taal is door de meeste scholen gekend. Een zestal scholen heeft er al beroep op gedaan en het materiaal voldeed aan hun verwachtingen.

Intercultureel onderwijs

Met intercultureel onderwijs bedoelen we actief en efficiënt leren omgaan met sociale en culturele diversiteit. Deze verscheidenheid bevat allerlei dimensies, zowel culturele, etnische, sociale, uiterlijke als andere dimensies.

Slechts bij vier van de éérentwintig scholen is intercultureel onderwijs opgenomen als één van de clusters waarrond de school werkt binnen het GOK- decreet. De scholen die dit niet als cluster hebben opgenomen, geven als redenen aan dat het aantal Etnisch culturele minderheden- leerlingen beperkt is, dit in de vorige GOK- cyclus werd opgenomen of in een volgende GOK- cyclus zal worden opgenomen. Verder geeft men aan dat ICO een onderdeel is van preventie en remediëren of van de cluster taalvaardigheid. Men zegt ook dat Taalvaardigheid en ouderbetrokkenheid prioritaire thema's zijn. Zes van de éérentwintig scholen screenen hun lesmaterialen op bruikbaarheid voor intercultureel onderwijs. De scholen die dit niet doen geven aan dat de leerkrachten dit niet nodig vinden, dat er geen vraag naar is, dat men hoopt dat de nieuwe handboeken daar rekening zullen mee houden of dat bruikbaarheid voor iedereen de norm is. Alle scholen hebben interculturele materialen en boeken opgenomen in hun schoolbibliotheek. Ze zijn van mening dat de kinderen moeten leren omgaan met diversiteit en dit een onderdeel is van hun onderwijsstaak.

De meeste scholen houden rekening met de aanwezige diversiteit bij kinderen, ouders en schoolomgeving bij het organiseren van schoolactiviteiten of projecten. Dit doet men door de ouders persoonlijk aan te spreken om mee te gaan op schoolreis; mee te werken aan schoolfeest, Kerstmarkt, verjaardag kind, voorstelling van hun cultuur. Daarnaast zorgt men ook voor vertalingen en eenvoudige communicatie. Scholen die daar geen rekening mee houden, geven aan dat er te weinig allochtone kinderen op school zitten, de anderstalige ouders voldoende Nederlands kennen en men diversiteit heel ruim bekijkt en niet alleen rekening houdt met GOK- kinderen, maar ook met kinderen met leerstoornissen, gedragsproblemen en autisme. In de meeste scholen wordt intercultureel onderwijs doorheen het hele klas- en schoolgebeuren aangesproken. Dit gebeurt via de CLIM methodiek, de werkmethoden in W. O. , via weekopeningen die klasoverschrijdend zijn en telkens door een andere klasgroep wordt voorbereid.

De meeste scholen kennen het Steunpunt Intercultureel Onderwijs van Gent en zeven scholen hebben er al beroep op gedaan voor vorming. Een aantal scholen heeft er ook lesmateriaal en documentatie ontleend.

Leven op school

Veertien van de éérentwintig scholen houden rekening met religieuze voorschriften bij schoolmaaltijden. Scholen die dit niet doen, geven als redenen aan dat de meeste

allochtone kinderen thuis eten, dit voor het keukenpersoneel niet mogelijk is omdat er teveel schooleters zijn of het eten door een traiteur wordt geleverd.

Slechts vier scholen houden rekening met religieuze voorschriften bij de les lichamelijke opvoeding. De meeste scholen doen dit niet omdat daar geen vraag naar is, er geen problemen over gemaakt worden, turnen en zwemmen in de eindtermen staat en de meeste islammeisjes een doktersbriefje meebrengen.

In ongeveer de helft van de scholen nemen alle kinderen deel aan bos- en zeeklassen. Het zijn meestal de allochtone meisjes die niet mee mogen. Financiële problemen kunnen geen reden zijn want de school springt meestal bij. Een school geeft ook aan dat sommige mama's hun kinderen niet kunnen missen.

Relatie school - thuis

Twaalf van de éérentwintig scholen hebben voldoende zicht op de thuissituatie van de Etnisch culturele minderheden kinderen. Men maakt hiervoor werk van een goede communicatie met de ouders, waarbij men regelmatig beroep doet op tolken. Verder worden er door de meeste scholen huisbezoeken gedaan en richt men infoavonden en koffienamiddagen voor allochtone ouders in.

Tendensen komende 10 jaar

Iedere school heeft trachten te omschrijven wat zij de komende tien jaar verwachten op het gebied van diversiteit in het basisonderwijs. De meeste scholen verwachten dat de diversiteit zal toenemen. Daardoor wordt differentiatie, individuele begeleiding en extra zorg noodzakelijker. Hiervoor is er meer ondersteuning, meer materiaal, meer lessen en praktische begeleiding nodig vanaf de kleuterklas. Eén school klaagt aan dat er nog teveel witte scholen zijn en dit vooral komt doordat de wetgeving ontoereikend is. Eén school denkt dat allochtonen beter zullen geïntegreerd worden door de uitbouw van een steeds betere begeleiding.

Bijna alle scholen zien daarin een ondersteunende rol weggelegd voor het Provinciaal Integratiecentrum. Het Provinciaal Integratiecentrum moet samen met de scholen zoeken naar mogelijkheden om de integratie te bevorderen. Het Provinciaal Integratiecentrum kan ook ondersteuning bieden door een ruimere onderwijscel uit te bouwen, aan ervaringsuitwisseling te doen en vorming voor leerkrachten te organiseren. Het Provinciaal Integratiecentrum moet middelen en initiatieven ter beschikking stellen en helpen bij het overbruggen van taalbarrières, o. a. via zijn Tolkendienst. Verder heeft het Provinciaal Integratiecentrum een signaalfunctie naar het beleid. Hierbij denkt men vooral aan de noodzaak van een groter urenpakket voor anderstalige nieuwkomers. Eén school geeft ook aan dat het Provinciaal Integratiecentrum Etnisch culturele minderheden moet motiveren om een loopbaan in het onderwijs uit te bouwen, zodat dat het onderwijs een divers personeelsbestand krijgt.

Besluit

In bijna alle scholen zitten er kinderen die thuis en buiten de school een andere taal spreken. De meeste scholen zien duidelijk voordelen aan een meertalige opvoeding. Het

bevordert de zelfredzaamheid, men krijgt meer taalgevoel, de taalvaardigheid vergroot, er ontstaat meer communicatie over en weer tussen de leerlingen. Het verruimt de horizon en leefwereld van het kind.

De meest voorkomende problemen bij de Etnisch culturele minderheden –kinderen zijn de beperkte woordenschat in het Nederlands, het onvoldoende taalvaardig zijn en de kloof tussen de thuistaal en de schooltaal.

Om scholen te informeren en ondersteuning te bieden over meertaligheid vinden de scholen nascholingscursussen en de pedagogische begeleidingsdienst meest geschikt.

Slechts bij 4 scholen is Intercultureel onderwijs opgenomen als één van de clusters waarrond de school werkt binnen het GOK-beleid. Redenen hiervoor zijn dat er te weinig Etnisch culturele minderheden- kinderen op school zitten, dit in een vorige Gokcyclus werd opgenomen of onderdeel is van preventie en remediëren of taalvaardigheid. ICO wordt doorheen het hele klas- en schoolgebeuren aangesproken. Dit gebeurt door aangepaste methodieken. Hiervoor doet men o. a. beroep op het Steunpunt Intercultureel Onderwijs.

Een meerderheid van de scholen houdt rekening met religieuze voorschriften bij schoolmaaltijden. Voor de les lichamelijke opvoeding zijn dit maar 4 scholen. De meeste scholen doen dit niet omdat daar geen vraag naar is en omdat turnen en zwemmen opgenomen is in de eindtermen.

In ongeveer de helft van de scholen nemen alle kinderen deel aan bos- en zeeklassen. Het zijn vooral de allochtone meisjes die niet mee mogen.

Iets meer dan de helft van de scholen heeft een goed zicht op de thuissituatie van de Etnisch culturele minderheden kinderen. Dit komt doordat zij werk maken van een goede communicatie met de ouders en regelmatig op huisbezoek gaan.

De meeste scholen verwachten dat er de komende tien jaar nog meer Etnisch culturele minderheden –kinderen op school zullen zitten. Van het Provinciaal Integratiecentrum verwachten zij dat er vorming aan leerkrachten wordt gegeven en de knelpunten die scholen ervaren signaleren aan de overheid.

I EPER

Algemene resultaten

Deze resultaten slaan op de gegevens van zes vragenlijsten van basisscholen uit Ieper.

Meertaligheid

In vijf van de zes scholen zitten er kinderen die thuis en buiten de school een andere taal spreken. De meeste scholen vinden dat het klasgebeuren daardoor extra moeilijk wordt. Twee scholen vinden dit een uitdaging. Twee andere scholen vinden dat zij daar onvoldoende in ondersteund worden.

De meest voorkomende problemen die scholen opmerken bij alle kinderen zijn concentratieproblemen, onvoldoende taalvaardigheid, kloof tussen thuistaal en schooltaal en sociaal- emotionele problemen.

Specifiek bij de Etnisch culturele minderheden –kinderen zijn de meest voorkomende problemen: onvoldoende woordenschat in het Nederlands, onvoldoende taalvaardigheid, kloof tussen thuistaal en schooltaal , uitspraak en sociaal- emotionele problemen.

De meeste scholen zien duidelijk voordelen aan een meertalige opvoeding. In de maatschappij van vandaag vinden ze dat een noodzaak, men zal zich beter kunnen uiten in een multiculturele samenleving. Meertalige kinderen hebben later meer succes in hun beroeps carrière.

In drie scholen is taalvaardigheidsonderwijs opgenomen als één van de clusters binnen het GOK- decreet. De scholen die dit niet opgenomen hebben, geven als reden aan dat het aantal Etnisch culturele minderheden –kinderen te beperkt is en dat er te veel andere prioriteiten zijn. Twee scholen gebruiken lesmethodes specifiek voor Etnisch culturele minderheden. Deze zijn: 'ik zit op een stoel', 'Goochelen met woorden', 'Van horen en zeggen'. Geen enkele school beschikt over extra lestijden voor anderstalige nieuwkomers.

Om scholen te informeren en ondersteuning te bieden over meertaligheid vinden de meeste scholen praktisch materiaal zeer geschikt en nascholingscursussen en de pedagogische begeleidingsdienst geschikt.

Ongeveer de helft van de scholen kent de materialenbank Nederlands als Tweede Taal van het Provinciaal Integratiecentrum. Slechts één school heeft al gebruik gemaakt van deze materialenbank en het materiaal voldeed aan hun verwachtingen.

Intercultureel onderwijs

Met intercultureel onderwijs bedoelen we actief en efficiënt leren omgaan met sociale en culturele diversiteit. Deze verscheidenheid bevat allerlei dimensies, zowel culturele, etnische, sociale, uiterlijke als andere dimensies.

Geen enkele school heeft intercultureel onderwijs opgenomen als één van de clusters waarrond de school werkt binnen het GOK- decreet. De scholen geven als reden aan dat

dit niet prioritair is of dat zij taalvaardigheid als cluster hebben genomen. Ongeveer de helft van de scholen screenen hun lesmateriaal op bruikbaarheid voor intercultureel onderwijs. Scholen die dit niet doen geven aan dat zij weinig Etnisch culturele minderheden kinderen hebben. De meeste scholen hebben interculturele materialen en boeken opgenomen in hun schoolbibliotheek. Dit materiaal wordt vooral bij mondiale vorming gebruikt.

Bijna alle scholen houden rekening met de aanwezige diversiteit bij kinderen, ouders en schoolomgeving bij het organiseren van schoolactiviteiten of projecten. Dit doet men door de ouders extra ondersteuning te bieden bij de inschrijving en klasbezoek. Men werkt ook met tolken bij rapportbesprekingen. Verder doet men beroep op de ouders bij de uitwerking van projecten voor Broederlijk delen.

In de meeste scholen wordt er alleen intercultureel onderwijs in één vak of via een projectweek gegeven. ICO-thema's uit de actualiteit worden ook besproken. Het Steunpunt Intercultureel Onderwijs van Gent is bij de meeste scholen gekend. De helft van de scholen heeft er al beroep op gedaan voor lesmateriaal, vorming en documentatie.

Leven op school

Geen enkele school houdt rekening met religieuze voorschriften bij schoolmaaltijden en bij de les lichamelijke opvoeding. Bij inschrijving stemmen de ouders in met het pedagogisch project en het schoolreglement. Op die manier weten de ouders dat men zijn kind in een katholieke school inschrijft...

In de meeste scholen nemen de kinderen deel aan bos- en zeeklassen. Het is meestal om financiële redenen dat kinderen niet mee mogen.

Relatie school- thuis

Alle scholen hebben voldoende zicht op de thuissituatie van de Etnisch culturele minderheden. Dit komt omdat men werk maakt van een goede communicatie met de ouders, nauw samenwerkt met het CLB, rapport- en ouderavonden organiseert waarbij tolken worden ingeschakeld en soms op huisbezoek gaat.

Tendensen komende 10 jaar

Iedere school heeft trachten te omschrijven wat zij de komende tien jaar verwachten op het gebied van diversiteit in het basisonderwijs. Alle scholen verwachten dat de diversiteit zal toenemen. Eén school denkt dat daaraan gekoppeld de onverdraagzaamheid groter zal worden.

Van het Provinciaal Integratiecentrum verwacht men praktische ondersteuning door het aanbieden van didactisch materiaal dat te koop is. Men wil ook dat er projecten opgezet worden die kinderen sociale vaardigheden bijbrengen en verdraagzaam maken. Scholen verwachten van het Provinciaal Integratiecentrum dat zij bij de minister pleiten voor extra lestijden en financiële middelen om met deze diversiteit te kunnen omgaan.

Besluit:

In vijf van de zes scholen zitten er kinderen die thuis en buiten de school een andere taal spreken. De meeste scholen vinden dat het klasgebeuren daardoor extra moeilijk wordt.

De meeste scholen zien duidelijk voordelen aan een meertalige opvoeding. In de maatschappij van vandaag vinden ze dat een noodzaak, men zal zich beter kunnen uiten in een multiculturele samenleving. Meertalige kinderen hebben later meer succes in hun beroeps carrière.

Bij de Etnisch culturele minderheden –kinderen zijn de meest voorkomende problemen: onvoldoende woordenschat in het Nederlands, onvoldoende taalvaardigheid, kloof tussen thuistaal en schooltaal, uitspraak en sociaal- emotionele problemen.

Bijna alle scholen houden rekening met de aanwezige diversiteit bij kinderen, ouders en schoolomgeving bij het organiseren van schoolactiviteiten of projecten. Dit doet men door de ouders extra ondersteuning te bieden bij de inschrijving en klasbezoek. Men werkt ook met tolken bij rapportbesprekingen. Verder doet men beroep op de ouders bij de uitwerking van projecten voor Broederlijk delen.

In de meeste scholen wordt er alleen intercultureel onderwijs in één vak of via een projectweek gegeven. ICO-thema's uit de actualiteit worden ook besproken.

Geen enkele school houdt rekening met religieuze voorschriften bij schoolmaaltijden en bij de les lichamelijke opvoeding. Bij inschrijving stemmen de ouders in met het pedagogisch project en het schoolreglement. Op die manier weet men dat men zijn kind in een katholieke school inschrijft.

Van het Provinciaal Integratiecentrum verwacht men praktische ondersteuning door het aanbieden van didactisch materiaal dat te koop is. Men wil ook dat er projecten opgezet worden die kinderen sociale vaardigheden bijbrengen en verdraagzaam maken. Scholen verwachten van het Provinciaal Integratiecentrum dat zij bij de minister pleiten voor extra lestijden en financiële middelen om met deze diversiteit te kunnen omgaan.

ROESELARE

Algemene resultaten

Deze resultaten slaan op de gegevens van 17 vragenlijsten van basisscholen uit Roeselare.

Omgaan met meertaligheid

In al de scholen zitten er kinderen die thuis en buiten de school een andere taal spreken. De meeste scholen vinden dit een uitdaging en dat het klasgebeuren daardoor extra moeilijk wordt. Zes scholen vinden dat het een meerwaarde is voor de kinderen zelf en voor de andere kinderen op school. Een aantal scholen vinden dat zij daar onvoldoende in ondersteund worden.

De meest voorkomende problemen die scholen opmerken bij alle kinderen zijn onvoldoende taalvaardigheid en de kloof tussen thuistaal en schooltaal. Specifiek bij de Etnisch culturele minderheden- kinderen zijn deze onvoldoende woordenschat in het Nederlands, onvoldoende taalvaardigheid en de kloof tussen thuistaal en schooltaal. Verder worden concentratieproblemen en de transfer van het geleerde naar de thuissituatie door een aantal scholen als veel voorkomende problemen aangegeven.

De meeste scholen zien duidelijk voordelen bij een meertalige opvoeding. Dit zorgt voor een rijkere taalvaardigheid en meer kansen tot communiceren. Grotere taalvaardigheid is een troef voor later. Men behoudt de band met de eigen cultuur. Een andere taal brengt de rijkdom van een andere cultuur in klas binnen.

Bij de helft van de scholen is taalvaardigheidsonderwijs opgenomen als één van de clusters waarrond de school werkt binnen het GOK- decreet. Scholen die dit niet opgenomen hebben, geven als reden aan dat men geen GOK- uren heeft of dat men voor preventie- en remediëren of sociaal- emotionele ontwikkeling heeft gekozen.

De helft van de scholen gebruikt lesmethodes specifiek voor Etnisch culturele minderheden kinderen. Deze zijn: 'ik zit op een stoel', 'Doe-taal', niveau-lezen en spelling, 'Nederlands voor Anderstaligen', 'Goochelen met woorden', 'Digitaal beeldwoordenboek'. Slechts twee scholen beschikken over aanvullende lestijden voor anderstalige nieuwkomers. De ene school heeft er 4, de andere 18.

Om scholen te informeren en ondersteuning te bieden over meertaligheid vinden de meeste scholen nascholingscursussen en de pedagogische begeleidingsdienst geschikt. Praktisch materiaal vinden de scholen zeer geschikt. Onze materialenbank Nederlands als Tweede Taal is door de meeste scholen gekend. Een zestal scholen heeft er al beroep op gedaan en het materiaal voldeed aan hun verwachtingen.

Intercultureel onderwijs

Slechts één school heeft intercultureel onderwijs opgenomen als één van de clusters waarrond de school werkt binnen het GOK- decreet. Als reden waarom de scholen dit niet hebben opgenomen geven de scholen aan dat er te weinig Etnisch culturele minderheden

kinderen op school zitten, ze geen GOK- uren hebben, er geen behoefte aan is, er andere prioriteiten zijn zoals preventie en remediëren of het sociaal- emotionele.

Een vijftal scholen screenen hun lesmateriaal op bruikbaarheid voor intercultureel onderwijs. De meeste scholen hebben wel intercultureel materiaal en boeken opgenomen in hun schoolbibliotheek. De meeste scholen houden ook rekening met de aanwezige diversiteit bij kinderen, ouders en schoolomgeving wanneer er schoolactiviteiten of projecten georganiseerd worden. Dit doet men door de ouders persoonlijk aan te spreken, aparte brieven mee te geven voor Etnisch culturele minderheden – ouders, het schoolfeest in het teken van diversiteit te plaatsen, Etnisch culturele minderheden ouders over hun cultuur laten vertellen in klas en bij de voorbereiding van activiteiten rekening te houden met de financiële mogelijkheden van de ouders. In een elftal scholen wordt intercultureel onderwijs doorheen het hele klas- en schoolgebeuren aangesproken. Hiervoor werkt men allerlei projecten uit die klasoverstijgend zijn (advent, Broederlijk Delen, artsen zonder grenzen). Afhankelijk van de lessen doet men ook regelmatig beroep op Etnisch culturele minderheden ouders om de aanwezige diversiteit in de klas te bespreken.

Zes scholen kennen het Steunpunt Intercultureel Onderwijs van Gent en vier scholen hebben er al beroep op gedaan. Men doet er beroep op voor vorming en lesmateriaal.

Leven op school

Tien scholen houden rekening met religieuze voorschriften bij schoolmaaltijden. Scholen die dit niet doen zeggen dat er geen vraag naar is, de betrokken leerlingen thuis eten, de kinderen een warme maaltijd kunnen eten of hun boterhammen van thuis meebrengen. Zeven scholen houden rekening met religieuze voorschriften bij de les lichamelijke opvoeding. De scholen die dit niet doen geven als redenen aan dat er tot nu toe nog geen vraag naar was. Bij de helft van de scholen nemen alle kinderen deel aan bos- en zeeklassen. In een bepaalde school worden de islammeisjes elke dag heen en terug gevoerd. Bij kinderen die niet meegaan is dit omwille van medische of financiële reden.

Relatie school- thuis

De meeste scholen hebben voldoende zicht op de thuissituatie van de Etnisch culturele minderheden kinderen. Dit komt door aangepaste oudercontacten met tolken, huisbezoeken, overleg met ouders en CLB en overlegmomenten met externe diensten.

Tendensen komende 10 jaar

De meeste scholen verwachten dat de diversiteit de komende 10 jaar nog zal toenemen in het gewoon basisonderwijs. Mede ook door de plannen van de minister, dat blijkt uit zijn nota 'leerzorg'. Eén school vindt dat leerplicht voor alle Etnisch culturele minderheden kinderen een goede zaak zou zijn voor de Nederlandse taalverwerving. Er zal veel meer gewerkt worden rond interculturalisering en diversiteit. Scholen zullen hun ogen daarvoor niet meer kunnen sluiten.

Het Provinciaal Integratiecentrum heeft de taak didactisch materiaal ter beschikking te stellen, zodat Etnisch culturele minderheden kinderen Nederlands kunnen leren. Dit materiaal moet ook op tijd geactualiseerd worden. Ondersteuning bieden om de communicatie tussen school en ouders vlot te laten verlopen. Ouders moeten

gemotiveerd worden om Nederlands te leren. Het Provinciaal Integratiecentrum moet Info- avonden voor leerkrachten organiseren over het omgaan met diversiteit. Het Provinciaal Integratiecentrum heeft ook een signaalfunctie naar het beleid. Men moet de overheid er van bewustmaken dat de 'draagkracht' van individuele mensen en scholen overschreden zal worden en mensen hun baan niet meer zullen aan kunnen. Het Provinciaal Integratiecentrum moet er bij de overheid voor pleiten dat scholen meer omkadering en financiële middelen krijgen om deze zorg aan te pakken.

Besluit:

In al de scholen zitten er kinderen die thuis en buiten de school een andere taal spreken. De meeste scholen vinden dit een uitdaging en dat het klasgebeuren daardoor extra moeilijk wordt. Zes scholen vinden dat het een meerwaarde is voor de kinderen zelf en voor de andere kinderen op school. Een aantal scholen vinden dat zij daar onvoldoende in ondersteund worden.

De meeste scholen zien duidelijk voordelen bij een meertalige opvoeding. Dit zorgt voor een rijkere taalvaardigheid en meer kansen tot communiceren. Grotere taalvaardigheid is een troef voor later. Men behoudt de band met de eigen cultuur. Een andere taal brengt de rijkdom van een andere cultuur in klas binnen.

Slechts één school heeft intercultureel onderwijs opgenomen als één van de clusters waarrond de school werkt binnen het GOK- decreet. Als reden waarom de scholen dit niet hebben opgenomen geven de scholen aan dat er te weinig Etnisch culturele minderheden kinderen op school zitten, ze geen GOK- uren hebben, er geen behoefte aan is, er andere prioriteiten zijn zoals preventie en remediëren of het sociaal- emotionele.

Tien scholen houden rekening met religieuze voorschriften bij schoolmaaltijden. Scholen die dit niet doen zeggen dat er geen vraag naar is, de betrokken leerlingen thuis eten, de kinderen een warme maaltijd kunnen eten of hun boterhammen van thuis meebrengen. Zeven scholen houden rekening met religieuze voorschriften bij de les lichamelijke opvoeding. De scholen die dit niet doen geven als redenen aan dat er tot nu toe nog geen vraag naar is. Bij de helft van de scholen nemen alle kinderen deel aan bos- en zeeklassen.

De meeste scholen verwachten dat de diversiteit de komende 10 jaar nog zal toenemen in het gewoon basisonderwijs. Mede ook door de plannen van de minister, dat blijkt uit zijn nota 'leerzorg'. Eén school vindt dat leerplicht voor alle Etnisch culturele minderheden kinderen een goede zaak zou zijn voor de Nederlandse taalverwerving. Er zal veel meer gewerkt worden rond interculturalisering en diversiteit.

Het Provinciaal Integratiecentrum moet Info- avonden voor leerkrachten organiseren over het omgaan met diversiteit. Het Provinciaal Integratiecentrum heeft ook een signaalfunctie naar het beleid. Men moet de overheid er van bewustmaken dat de 'draagkracht' van individuele mensen en scholen overschreden zal worden en mensen hun baan niet meer zullen aan kunnen. Het Provinciaal Integratiecentrum moet er bij de

overheid voor pleiten dat scholen meer omkadering en financiële middelen krijgen om deze zorg aan te pakken.

OOSTENDE

Algemene resultaten

In totaal hebben 6 scholen de vragenlijst ingevuld.

Meertaligheid

In alle scholen zitten er kinderen die thuis en buiten de school een andere taal spreken. De scholen vinden dit een uitdaging en vinden dat het klasgebeuren daardoor extra bemoeilijk wordt. Vier scholen vinden dit een meerwaarde voor de kinderen en voor de andere kinderen op school. Drie scholen voelen zich daar onvoldoende in ondersteund. De meest voorkomende problemen die scholen opmerken bij alle kinderen zijn het onvoldoende taalvaardig zijn, sociaal- emotionele problemen en de uitspraak.

Specifiek bij de Etnisch culturele minderheden zijn de meest voorkomende problemen: onvoldoende woordenschat in het Nederlands, onvoldoende taalvaardigheid, de kloof tussen thuistaal en schooltaal en de uitspraak.

Alle scholen zien duidelijk voordelen van een meertalige opvoeding. Het is een manier om voeling te houden met de eigen cultuur. Men krijgt meer taalgevoel bij het aanhoren van vreemde talen. Meertalige kinderen hebben later meer succes in hun beroeps carrière.

Vier scholen hebben taalvaardigheidsonderwijs als één van de clusters waarrond de school werkt binnen het GOK-decreet opgenomen. Scholen die dit niet hebben gedaan, zeggen dat ze andere prioriteiten hebben of dat men voor ouderparticipatie en het sociaal- emotionele heeft gekozen. Slechts één school gebruikt lesmethodes specifiek voor Etnisch culturele minderheden kinderen en heeft aanvullende lestijden voor anderstalige nieuwkomers.

Om scholen te informeren en ondersteuning te bieden over meertaligheid vinden de meeste scholen nascholingscursussen en de pedagogische begeleidingsdienst geschikt en praktisch materiaal zeer geschikt. Vier scholen kennen de materialenbank Nederlands als Tweede Taal en twee hebben er al gebruik van gemaakt. Eén school vond het materiaal verouderd en onvoldoende gedifferentieerd.

Intercultureel onderwijs

Met intercultureel onderwijs bedoelen we actief en efficiënt leren omgaan, met sociale en culturele diversiteit. Deze verscheidenheid bevat allerlei dimensies, zowel culturele, etnische, sociale, uiterlijke als andere dimensies.

Eén school heeft intercultureel onderwijs opgenomen als één van de clusters waarrond de school werkt binnen het GOK- decreet. De meeste scholen zeggen dat uit een bevraging bleek dat taalvaardigheid, preventie- en remediëren en sociaal- emotionele prioritair was. De lesmaterialen worden in bijna alle scholen gescreend op bruikbaarheid voor intercultureel onderwijs. Er wordt echter maar weinig intercultureel materiaal en boeken in de schoolbibliotheek opgenomen. Dit komt omdat dit duur materiaal is of omdat de populatie in de school pas de laatste jaren veranderd is en er nog heel wat aanpassingen

dienen te gebeuren. In bijna alle scholen wordt er rekening gehouden met de aanwezige diversiteit bij kinderen, ouders en schoolomgeving, wanneer er schoolactiviteiten of projecten georganiseerd worden. Dit doet men door ouders persoonlijk aan te spreken, tolken in te schakelen, brieven eenvoudig op te stellen met ondersteuning van pictogrammen en ouders te betrekken bij allerhande activiteiten. ICO wordt in de meeste scholen doorheen het hele klas- en schoolgebeuren aangesproken. Dit gebeurt o. a. door de methode 'Coöperatief leren in multiculturele groepen'(CLIM) en projecten.

Slechts twee scholen kennen het Steunpunt Intercultureel Onderwijs van Gent en hebben er al beroep op gedaan voor vorming en documentatie.

Leven op school

Vier van de zes scholen houden rekening met religieuze voorschriften bij schoolmaaltijden. Scholen die dit niet doen zeggen dat het schoolreglement voor iedereen gelijk is en de maaltijden een vrij aanbod zijn met scherpe prijzen, waardoor er maar één menu mogelijk is. Twee scholen houden rekening met religieuze voorschriften bij de les lichamelijke opvoeding. Bij de andere scholen komt dit niet voor of men zegt dat het schoolreglement voor iedereen gelijk is.

Bij vier van de zes scholen nemen alle kinderen deel aan bos- en zeeklassen. Bij sneeuwklassen krijgen sommige Etnisch culturele minderheden kinderen geen toestemming om naar het buitenland te trekken. Ook om financiële of socio-emotionele redenen mogen bepaalde kinderen niet mee.

Relatie school- thuis

Slechts twee scholen hebben voldoende zicht op de thuissituatie van de Etnisch culturele minderheden kinderen. Bij scholen die dit wel hebben, komt dit door de samenwerking met de brugfiguur van stad Oostende en de extra omkadering voor anderstalige nieuwkomers en het inschakelen van tolken.

Tendensen komende 10

De meeste scholen verwachten dat de diversiteit nog zal toenemen. Een gevolg daarvan is dat de leerlingen meer individueel of in kleine groepen onderwijs zullen krijgen dat aangepast is aan hun noden. De diversiteit wordt uitdagender, de kloof tussen de kinderen zal groter worden. Een school geeft aan dat ondanks het Lokaal Overlegplatform de groep kansarmen in bepaalde scholen nog zal toenemen.

Van het Provinciaal Integratiecentrum verwacht men dat er informatie en vorming aan leerkrachten wordt gegeven. Daarnaast kan men de scholen ondersteunen via praktische ondersteuning en meer aangepast en gedifferentieerd didactisch materiaal.

Besluit:

In alle scholen zitten er kinderen die thuis en buiten de school een andere taal spreken. De scholen vinden dit een uitdaging en vinden dat het klasgebeuren daardoor extra bemoeilijk wordt. Enkele scholen vinden dit een meerwaarde voor de kinderen en voor de andere kinderen op school.

Alle scholen zien duidelijk voordelen van een meertalige opvoeding. Het is een manier om voeling te houden met de eigen cultuur. Men krijgt meer taalgevoel bij het aanhoren van vreemde talen. Meertalige kinderen hebben later meer succes in hun beroeps carrière.

Eén school heeft intercultureel onderwijs opgenomen als één van de clusters waarrond de school werkt binnen het GOK- decreet. De meeste scholen zeggen dat uit een bevraging bleek dat taalvaardigheid, preventie- en remediëren en sociaal- emotionele prioritaair was.

In bijna alle scholen wordt er rekening gehouden met de aanwezige diversiteit bij kinderen, ouders en schoolomgeving, wanneer er schoolactiviteiten of projecten georganiseerd worden. Dit doet men door ouders persoonlijk aan te spreken, tolken in te schakelen, brieven eenvoudig op te stellen met ondersteuning van pictogrammen en ouders te betrekken bij allerhande activiteiten.

Vier van de zes scholen houden rekening met religieuze voorschriften bij schoolmaaltijden. Scholen die dit niet doen zeggen dat het schoolreglement voor iedereen gelijk is en de maaltijden een vrij aanbod zijn met scherpe prijzen, waardoor er maar één menu mogelijk is. Twee scholen houden rekening met religieuze voorschriften bij de les lichamelijke opvoeding.

De meeste scholen verwachten dat de diversiteit nog zal toenemen. Een gevolg daarvan is dat de leerlingen meer individueel of in kleine groepen onderwijs zullen krijgen dat aangepast is aan hun noden. De diversiteit wordt uitdagender, de kloof tussen de kinderen zal groter worden.

MENEN

Algemene resultaten

Deze resultaten slaan op de gegevens van vier vragenlijsten van basisscholen uit Mene.

Meertaligheid

In al de scholen zitten er kinderen die thuis en buiten de school een andere taal spreken. De meeste scholen vinden dat dit het klasgebeuren extra bemoeilijkt en dat zij daar onvoldoende ondersteund in worden. Ze vinden het wel een meerwaarde voor de kinderen zelf en voor de andere kinderen op school. De meest voorkomende problemen die scholen opmerken bij Etnisch culturele minderheden kinderen zijn onvoldoende woordenschat in het Nederlands, onvoldoende taalvaardigheid, kloof tussen thuistaal en schooltaal, uitspraak en sociaal- emotionele problemen. Alle scholen zien voordelen aan een meertalige opvoeding. Bij sterke leerlingen is dit een voordeel. Ze leren op jonge leeftijd kennis maken met verschillende talen. Men is flexibeler en men heeft later meer kans op tewerkstelling.

Bij alle scholen is taalvaardigheidsonderwijs opgenomen als één van de clusters waarrond de school werkt binnen het GOK- decreet. Slechts één school gebruikt lesmethodes specifiek voor Etnisch culturele minderheden kinderen. Voor de kleuterafdeling is dit taalcentraal, taalmateriaal. Voor de lagere afdeling is dit 'Goochelen met woorden' en de leesreeksen van Zwijsen en van Taalsignaal de gedifferentieerde leesteksten. Eén school beschikt over aanvullende lestijden voor anderstalige nieuwkomers.

Om scholen te informeren en ondersteuning te bieden over meertaligheid vinden de scholen praktisch materiaal en de pedagogische begeleidingsdienst zeer geschikt. Artikels, literatuur en zelfstudie vindt men geschikt. Eén school vindt contact met andere leerkrachten met dezelfde problemen of met scholen van het Buitengewoon onderwijs die de kinderen meer individueel begeleiden, geschikt. Twee scholen kennen onze materialenbank Nederlands als Tweede Taal en vinden dat het materiaal voldoet aan hun verwachtingen.

Intercultureel onderwijs

Met intercultureel onderwijs bedoelen we actief en efficiënt leren omgaan, met sociale en culturele diversiteit. Deze verscheidenheid bevat allerlei dimensies, zowel culturele, etnische, sociale, uiterlijke als andere dimensies.

Bij geen enkele school is intercultureel onderwijs opgenomen als één van de clusters binnen het GOK- decreet. Als reden geven de scholen aan dat ze gekozen hebben voor taalvaardigheid, preventie en remediëren of socio- emotionele ontwikkeling.

Bij twee scholen worden lesmaterialen gescreend op bruikbaarheid voor intercultureel onderwijs. Bij alle scholen worden er soms interculturele materialen en boeken opgenomen in de schoolbibliotheek. Bij de meerderheid van de scholen wordt er rekening gehouden met de aanwezige diversiteit bij kinderen, ouders en schoolomgeving wanneer er schoolactiviteiten of projecten georganiseerd worden. Dit doet men door ouders

persoonlijk aan te spreken of een vereenvoudigde brief mee te geven, door ze uit te nodigen om in de klas te vertellen of materialen te verduidelijken.

Intercultureel onderwijs wordt in één vak (Wero of catechese) of via een project aangesproken. De meeste scholen kennen het Steunpunt Intercultureel Onderwijs van Gent. Slechts één school heeft er beroep op gedaan voor lesmateriaal en vorming.

Leven op school

Slechts bij één school wordt er rekening gehouden met religieuze voorschriften bij schoolmaaltijden. De scholen die dit niet doen, geven aan dat de leerlingen kunnen kiezen tussen een warme maaltijd (het menu wordt vooraf bekend gemaakt) of broodmaaltijd. Andere scholen melden dat zij dergelijke vraag nog niet gekregen hebben. Ook bij de les lichamelijke opvoeding wordt er slechts in één school rekening gehouden met religieuze voorschriften. Scholen die dit niet doen, geven als reden aan dat zij nog niet met dergelijke vraag geconfronteerd zijn of dat de kinderen hier opgroeien en hier hun leven zullen moeten maken. In de vier scholen nemen alle leerlingen deel aan bos- en zeeklassen.

Relatie school- thuis

Eén school zegt dat zij voldoende zicht heeft op de thuissituatie van de Etnisch culturele minderheden kinderen. Dit komt doordat zij huisbezoeken doen.

Tendensen komende 10 jaar

Alle scholen verwachten dat de diversiteit de komende jaren nog zal toenemen. Diversiteit niet alleen op etnisch vlak, maar ook op sociaal en cultureel vlak. Naast de Franstalige verwacht men ook een toename van mensen uit Oost Europa. Men verwacht ook een verdere sensibiliseren van schoolteams zodat men over een lerarenkorps beschikt dat adequaat kan omgaan met de doelgroep.

Het Provinciaal Integratiecentrum moet Franstalige die in Vlaanderen komen wonen, stimuleren om Nederlands te leren. Verder moet het Provinciaal Integratiecentrum opkomen voor gelijke kansen voor alle kinderen die 'anders' zijn (op vlak van gedrag, thuissituatie en sociaal- economische achtergrond). Men moet ook de Etnisch culturele minderheden gezinnen begeleiden in onze cultuurgewoontes op vlak van onderwijs (regelmatig schoolbezoek, stiptheid,...)

Besluit:

In al de scholen zitten er kinderen die thuis en buiten de school een andere taal spreken. De meeste scholen vinden dat dit het klasgebeuren extra bemoeilijkt en dat zij daar onvoldoende ondersteund in worden. Ze vinden het wel een meerwaarde voor de kinderen zelf en voor de andere kinderen op school.

De meest voorkomende problemen die scholen opmerken bij Etnisch culturele minderheden kinderen zijn onvoldoende woordenschat in het Nederlands, onvoldoende taalvaardigheid, kloof tussen thuistaal en schooltaal, uitspraak en sociaal- emotionele problemen. Alle scholen zien voordelen aan een meertalige opvoeding.

Bij geen enkele school is intercultureel onderwijs opgenomen als één van de clusters binnen het GOK- decreet. Als reden geven de scholen aan dat ze gekozen hebben voor taalvaardigheid, preventie en remediëren of socio- emotionele ontwikkeling.

Bij de meerderheid van de scholen wordt er rekening gehouden met de aanwezige diversiteit bij kinderen, ouders en schoolomgeving wanneer er schoolactiviteiten of projecten georganiseerd worden. Dit doet men door ouders persoonlijk aan te spreken of een vereenvoudigde brief mee te geven, door ze uit te nodigen om in de klas te vertellen of materialen te verduidelijken.

Het Provinciaal Integratiecentrum moet Franstalige die in Vlaanderen komen wonen, stimuleren om Nederlands te leren. Verder moet het Provinciaal Integratiecentrum opkomen voor gelijke kansen voor alle kinderen die 'anders ' zijn (op vlak van gedrag, thuissituatie en sociaal- economische achtergrond). Men moet ook de Etnisch culturele minderheden gezinnen begeleiden in onze cultuurgewoontes op vlak van onderwijs (regelmatig schoolbezoek, stiptheid,...)

BRUGGE

Algemene resultaten

Deze gegevens slaan op de gegevens van dertien vragenlijsten van basisscholen uit Brugge.

Meertaligheid

In alle scholen zitten er kinderen die thuis en buiten de school een andere taal spreken. De helft van de scholen vinden dat het een meerwaarde is voor de kinderen zelf en voor de andere kinderen op school. Sommige scholen vinden dit een uitdaging en dat het klasgebeuren daardoor extra moeilijk wordt. Drie scholen vinden dat ze daar onvoldoende ondersteund in zijn.

De meest voorkomende problemen die scholen opmerken bij alle kinderen zijn de kloof tussen thuistaal en schooltaal, onvoldoende woordenschat in het Nederlands en onvoldoende taalvaardigheid. Specifiek bij de Etnisch culturele minderheden kinderen zijn deze onvoldoende woordenschat in het Nederlands, onvoldoende taalvaardigheid en de uitspraak.

De meeste scholen zien voordelen bij een meertalige opvoeding. Je wordt vlot tweetalig, je hebt een open geest en ruime interesses, de communicatie met het thuisland blijft mogelijk. Je hebt later meer kans op tewerkstelling. Een school uit het Buitengewoon onderwijs merkt op dat voor normaal begaafde kinderen een meertalige opvoeding een bredere basis kan zijn voor diepere taalinzichten en dit de spreekvaardigheid kan vergroten.

Vijf scholen hebben taalvaardigheid opgenomen als één van de clusters waarrond gewerkt wordt binnen het GOK- decreet. Een aantal die dit niet hebben gedaan geven als reden aan dat ze geen GOK- uren hebben. Een tweetal scholen zeggen dat zij weinig Etnisch culturele minderheden kinderen hebben.

Drie scholen gebruiken specifieke lesmethodes voor Etnisch culturele minderheden kinderen. Deze zijn: taalverhaal, taalcentraal, taalmateriaal, schatkist, joker, Goochelen met woorden en een methode met pictogrammen. Eén school beschikt over 11 extra lestijden voor anderstalige nieuwkomers.

Om scholen te informeren en ondersteuning te bieden over meertaligheid vinden de scholen praktisch materiaal, nascholing en de pedagogische begeleidingsdienst zeer geschikt. Artikels, literatuur en zelfstudie vindt men geschikt.

Zes scholen kennen de materialenbank Nederlands als Tweede Taal van het Provinciaal Integratiecentrum en vier scholen deden er al beroep op. Het materiaal voldeed aan hun verwachtingen.

Intercultureel onderwijs

Met intercultureel onderwijs bedoelen we actief en efficiënt leren omgaan met sociale en culturele diversiteit. Deze verscheidenheid bevat allerlei dimensies, zowel culturele, etnische, sociale, uiterlijke als andere dimensies.

Slechts bij drie scholen is intercultureel onderwijs opgenomen als één van de clusters waarrond de school werkt binnen het GOK-decreet. De scholen die dit niet hebben opgenomen, verklaren dit doordat de leerlingen kampen met sociaal-emotionele problemen, men geen Gok-uren heeft, niet prioritair is of dit vervangen werd door preventie en remediëren. Men geeft dezelfde reden aan waarom lesmaterialen niet gescreend worden op bruikbaarheid voor intercultureel onderwijs. De meeste scholen geven aan dat zij soms interculturele materialen en boeken opnemen in de schoolbibliotheek.

De meeste scholen houden ook rekening met de aanwezige diversiteit bij kinderen, ouders en schoolomgeving wanneer er schoolactiviteiten of projecten georganiseerd worden. Zij doen dit onbewust uit respect, ook door van het schoolfeest een intercultureel feest te maken en allochtone ouders bij passende activiteiten te betrekken. Bij ongeveer de helft van de scholen wordt intercultureel onderwijs via bepaalde projecten en in bepaalde vakken aangebracht. Deze scholen kennen het Steunpunt Intercultureel Onderwijs van Gent en doen er beroep op voor vorming, lesmateriaal en documentatie.

Leven op school

In de meeste scholen wordt er rekening gehouden met religieuze voorschriften bij schoolmaaltijden. Bij de les lichamelijke opvoeding wordt er hiermee maar in twee scholen rekening gehouden. Dit komt omdat de meeste scholen hier nog geen vragen over gekregen hebben. In tien scholen gaan alle kinderen mee op bos- en zeeklassen. Bij scholen waar niet alle kinderen deelnemen is dit om financiële redenen.

Relatie school-thuis

Bijna alle scholen hebben voldoende zicht op de thuissituatie van de Etnisch culturele minderheden kinderen. Dit komt door het werken met een heen en weer schrift, door huisbezoeken, door overleg met de sociale dienst en doordat ieder ouder dagelijks voor de les begint, in de klas van hun kind terecht kan.

Tendensen komende 10 jaar

Alle scholen verwachten dat de diversiteit nog zal toenemen. Mede door de plannen van de minister die het Buitengewoon Onderwijs wil hervormen. Hierdoor zal het Gewoon Basisonderwijs met een nog grotere diversiteit te maken krijgen. Een school drukt de wens uit dat de kloof niet groter wordt tussen bepaalde scholen waar ICT belangrijker is dan integratie.

Van het Provinciaal Integratiecentrum verwacht men een meer zichtbare ondersteuning en naambekendheid. Men kent het Provinciaal Integratiecentrum enkel van folders, enquêtes en de materialenbank NT2. Verder verwacht men van het Provinciaal Integratiecentrum dat men ouders en scholen begeleidt om de integratie te optimaliseren en reële slaagkansen te bieden.

Besluit:

In alle scholen zitten er kinderen die thuis en buiten de school een andere taal spreken. De helft van de scholen vinden dat het een meerwaarde is voor de kinderen zelf en voor de andere kinderen op school. Sommige scholen vinden dit een uitdaging en dat het klasgebeuren daardoor extra moeilijk wordt.

De meeste scholen zien voordelen bij een meertalige opvoeding. Je wordt vlot tweetalig, je hebt een open geest en ruime interesses, de communicatie met het thuisland blijft mogelijk. Je hebt later meer kans op tewerkstelling.

Slechts bij drie scholen is intercultureel onderwijs opgenomen als één van de clusters waarrond de school werkt binnen het GOK- decreet. De scholen die dit niet hebben opgenomen, verklaren dit doordat de leerlingen kampen met sociaal-emotionele problemen, men geen Gok- uren heeft, niet prioritair is of dit vervangen werd door preventie en remediëren.

In de meeste scholen wordt er rekening gehouden met religieuze voorschriften bij schoolmaaltijden. Bij de les lichamelijke opvoeding wordt er hiermee maar in twee scholen rekening gehouden. Dit komt omdat de meeste scholen hier nog geen vragen over gekregen hebben.

Alle scholen verwachten dat de diversiteit nog zal toenemen. Mede door de plannen van de minister die het Buitengewoon Onderwijs wil hervormen.

Van het Provinciaal Integratiecentrum verwacht men dat men ouders en scholen begeleidt om de integratie te optimaliseren en reële slaagkansen te bieden.

ALGEMENE INDRUKKEN EN CONCLUSIES

Kortrijk – Ieper – Roeselare – Oostende – Menen - Brugge: Algemene indrukken en conclusies

In totaal hebben 67 scholen de vragenlijst ingevuld. In wat volgt worden de 67 vragenlijsten kort met elkaar vergeleken. Deze resultaten worden niet tot in de details uitgewerkt omdat het niet de bedoeling is van het onderzoek om een beeld te schetsen van de zes steden - Kortrijk, Ieper, Roeselare, Oostende, Menen en Brugge - samen. De nadruk van de bevraging ligt op het leren kennen van de situatie in iedere stad afzonderlijk. Toch leek het interessant om enkele opvallende gemeenschappelijkheden of verschillen aan te halen. De laatste alinea bevat een samenvatting van welke tendensen op het gebied van diversiteit de verschillende scholen zien en welke rol wij als vzw Provinciaal Integratiecentrum kunnen opnemen.

Resultaten van de bevraging

Meertaligheid

Op al de scholen zitten er kinderen die thuis en buiten de school een andere taal spreken. De meeste scholen vinden dat het klasgebeuren daardoor extra bemoeilijkt wordt. Veel schoolteams voelen zich te weinig gewapend om de vele Etnisch culturele minderheden kinderen op school optimale leeransen te bieden. Een meertalige opvoeding zien de meeste scholen als een troef. Wie meerdere talen spreekt, komt in contact met meerdere mensen, heeft meer kansen op de arbeidsmarkt, reist gemakkelijker, verbreedt zijn horizon. Dat de thuistaal belangrijk is voor de kinderen betwisten de scholen niet. Toch maken ze er weinig ruimte voor in de klas. De scholen zijn er niet van overtuigd dat een betere taalvaardigheid in de thuistaal een positieve invloed heeft op het leren van het Nederlands. Meestal geven ze de ouders het advies om zoveel mogelijk Nederlands te spreken met hun kinderen.

Het valt op dat veel scholen aangeven dat sommige autochtone, Nederlandstalige kinderen het ook moeilijk hebben met het schoolse Nederlands. M. a. w. ook in sommige autochtone gezinnen is de afstand tussen thuistaal en schooltaal groot.

Om scholen te informeren en ondersteuning te bieden over meertaligheid vinden de scholen praktisch materiaal, nascholing en de pedagogische begeleidingsdienst zeer geschikt. Er worden in heel wat scholen al lesmethodes gebruikt die inspelen op de heterogeniteit in de klas: coöperatief leren (CLIM), hoekenwerk en contractwerk, individueel of in kleinere groepen instructies geven aan leerlingen. Eigen aan al die werkvormen is dat de leerkracht niet elke leerling op dezelfde manier behandelt. Aan leerlingen die het nodig hebben, biedt de leerkracht iets extra aan.

Intercultureel onderwijs

Aan Intercultureel onderwijs hangt nog steeds een 'Etnisch culturele minderheden- label' vast. De klemtoon ligt dan vooral op wat vreemd is en cultureel anders, waardoor intercultureel onderwijs louter een etnische aangelegenheid wordt. Omgaan met diversiteit betekent dan enkel kunnen omgaan met mensen die tot een andere etnische groep behoren, die vreemdelingen zijn, een andere huidskleur hebben, een andere taal

spreken, enz... Vandaar de redenering bij veel scholen: 'Wij hebben weinig of geen Etnisch culturele minderheden kinderen op school, dus is ICO niet voor ons bedoeld. '

Intercultureel onderwijs wordt in veel scholen nog in één vak of gedurende één projectweek aangesproken. Men tracht dan een aantal ICO- doelstellingen te realiseren in het bestek van één of twee weken. Meestal maken de leerlingen dan kennis met 'andere culturen' via allerlei activiteiten (dansen, koken, spelletjes,...). Op die manier blijven de kansen om echt te leren omgaan met verscheidenheid achterwege en dit door het eenmalige, incidentele karakter van projectweken. ICO wordt veel verwisseld met mondiale vorming. Essentieel verschil tussen beide is de plaats van gebeuren: ICO speelt zich hier af, heeft te maken met de communicatie hier bij ons, in de klas, in de school, in onze nabije omgeving. Mondiale vorming is vooral communicatie over het samenleven elders, waarbij kinderen inzichten verwerven over hoe andere mensen elders leven, wonen, werken.

Leven op school

Net zoals we 'buiten de school' veel verschillen ontmoeten, worden leerkrachten en leerlingen ook in de school geconfronteerd met een verscheidenheid aan situaties en met leerlingen met een verschillende achtergrond. Er zijn overal verschillen te vinden in levensstijl, waarden en normen, in kennis en vaardigheden, geloofsovertuiging, enz... Verschillen die een grote rol spelen in de manier van omgaan met elkaar. Zo houden een aantal scholen rekening met religieuze voorschriften bij schoolmaaltijden en de les lichamelijke opvoeding. Scholen die dit niet doen geven als reden aan dat er geen vraag naar is, turnen en zwemmen in de eindtermen staat en moslims een doktersbriefje meebrengen. In ongeveer de helft van de scholen nemen alle kinderen deel aan bos- en zeeklassen. ook omwille van financiële redenen mogen kinderen soms niet mee op bos- of zeeklassen.

Relatie school- thuis

De meeste scholen hebben voldoende zicht op de thuissituatie van de Etnisch culturele minderheden kinderen. Dit komt door aangepaste oudercontacten met tolken, huisbezoeken, overleg met ouders en CLB en overlegmomenten met externe diensten.

Tendensen komende 10 jaar

De meeste scholen verwachten dat de komende 10 jaar de diversiteit in het basisonderwijs zal toenemen. Mede door de plannen van de minister die het Buitengewoon Onderwijs wil hervormen. Dit verandert natuurlijk wel de klassituatie. We komen van een onderwijs waar de leerkracht klassikaal instructies geeft en verwacht dat elke leerling op hetzelfde moment precies hetzelfde leert, op dezelfde manier en in hetzelfde tempo. Men zal moeten aanvaarden dat leerlingen van elkaar verschillen en daardoor op verschillende manieren leren en daar dan positief leren mee omgaan. Daardoor wordt differentiatie, individuele begeleiding en extra zorg noodzakelijk. Hiervoor is er meer ondersteuning, meer materiaal, meer lesuren en praktische begeleiding nodig vanaf de kleuterklas.

Heel wat scholen zien het Provinciaal Integratiecentrum een ondersteunende rol spelen in het omgaan met diversiteit. Het Provinciaal Integratiecentrum moet samen met de scholen zoeken naar mogelijkheden om de integratie te bevorderen en een langdurige,

structurele samenwerking met de scholen uitbouwen. Het Provinciaal Integratiecentrum moet middelen en initiatieven ter beschikking stellen en helpen bij het overbruggen van taalbarrières of het kenbaar maken van de visie, het onderwijssysteem, de opvoeding en de vorming van de scholen. Het Provinciaal Integratiecentrum kan ook ondersteuning bieden door een ruimere onderwijscel uit te bouwen, aan ervaringsuitwisseling te doen en vorming voor leerkrachten te organiseren.

Het Provinciaal Integratiecentrum heeft volgens de meeste scholen ook een belangrijke signaalfunctie naar het beleid. Hierbij denkt men vooral aan de uitbreiding van lestijden en middelen voor de opvang en begeleiding van anderstalige nieuwkomers.

Enkele conclusies en aanbevelingen

- ü Het thema van meertaligheid wint steeds meer aan belang. Omdat het merendeel van de Etnisch culturele minderheden kinderen opgevoed worden in een andere taal dan het Nederlands, gecombineerd met het feit dat het onderwijs(nog) geen specifiek afgestemd en geïmplementeerd taalbeleid heeft, beheersen veel allochtone kinderen onvoldoende het Nederlands om een vlotte schoolcarrière te doorlopen en dit is een gegeven dat dringend moet doorbroken worden.
- ü Als Etnisch culturele minderheden leerlingen buiten de klas met het Nederlands in contact komen, door TV te kijken, tijdschriften te lezen of met vrienden af en toe een woordje Nederlands te praten, dan is dat zeker goed voor hun taalverwerving. Maar dat betekent niet dat alle ouders Nederlands moeten spreken met hun kinderen. Er is een verschil tussen de schooltaal en het Nederlands dat kinderen buiten de school gebruiken. Schooltaal is abstracter en complexer. Er is geen grond om te zeggen dat het schooltaalprobleem van leerlingen opgelost is als ze buiten de school veel Nederlands gebruiken. De basisverantwoordelijkheid voor schoolse taalvaardigheid ligt bij de school, niet bij de ouders. Dat neemt niet weg dat ouders de schoolloopbaan van hun kinderen op allerlei manieren positief kunnen ondersteunen: door zich te interesseren voor wat op school gebeurt, de school te informeren over hun kind, mee na te denken over 'wie is mijn kind en wat kan het goed'.
- ü Intercultureel onderwijs mag niet beperkt blijven tot de klas en de leerkracht, maar moet ook op schoolniveau benaderd worden. ICO kan pas ten volle gedijen wanneer niet alleen de lesinhouden, de pedagogische activiteiten, de didactische werkvormen en leermiddelen, maar ook het beleid en de organisatie- kortom het gehele reilen en zeilen- van de school intercultureel gekleurd zijn. In de omgang tussen teamleden, in de omgang met leerlingen en ouders, in de keuze van de facultatieve verlofdagen, bij de aanwerving van leerkrachten, of in de samenwerking met de schoolbuurt, zou de aanwezige diversiteit en de reflectie op de omgang daarmee een vanzelfsprekende leidraad moeten zijn. Dergelijke verregaande vernieuwing op een school is echter een doel op langere termijn.
- ü Er bestaat in Vlaanderen geen wettelijke regel die intercultureel onderwijs verplicht in alle scholen. Binnen het GOK beleid is intercultureel onderwijs

opgenomen als één van de mogelijke clusters of domeinen waaraan scholen kunnen werken. Het intercultureel perspectief vinden we ook terug in de eindtermen en ontwikkelingsdoelen. De Vlaamse overheid voerde al diverse campagnes om het intercultureel onderwijs te promoten en scholen en ouders te sensibiliseren. Intercultureel onderwijs is dus voor geen enkele school nog een volkomen vrijblijvende aangelegenheid.

- ü Er is een positieve evolutie merkbaar in het onderwijs. Scholen zien diversiteit meer en meer als een uitdaging, een bron van informatie, een meerwaarde in plaats van een obstakel, een ergernis en een probleem. Toch voelen heel wat scholen zich nog te weinig gewapend om de vele Etnisch culturele minderheden kinderen op school optimale leerkansen te bieden. Ze vragen daarom aan de overheid meer personeel en middelen om met deze heterogene klasgroepen om te gaan. Als Provinciaal Integratiecentrum ondersteunen wij die vraag want wij zijn van mening dat gelijke onderwijskansen een taak is van leraars en het maatschappelijk middenveld.